

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Spolužáci obdivovali havranní vlasy populární herečky.
 B) Ochranné zbarvení živočichů často zmate jejich nepřátele.
 C) Využili jsme nebývalé pohostinnosti našich nových sousedů.
 D) Předem připravené pokrmy ohříváme v nové mikrovlnné troubě.

Zdůvodnění

Od podstatných jmen označujících zvířata se tvoří přídavná jména pomocí přípony *-í* (např. *ryba* → *ryb-í*). Slovo *havraní* je tímto způsobem odvozeno od slova *havran* (*havran-í*).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–6

TEXT 1

Přišel mi k svátku gratulovat Olda
 a přinesl mi žlutý **tulipán**
 a pěknou reprodukcí od Marolda,
 je na ní vidět bitva u Lipan.

Pověsil jsem si bitvu do pokoje
 a **tulipán** jsem pod ni postavil.
 Jó, umění a kytky, to je moje!
 Pak jsem to s Oldou pěkně oslavil.

Proč nechal jsem **tulipán** pod obrazem?
 Proč?
 Proč jsem ho radši nepostavil na zem?
 Proč?

Když výstřel padne,
voják se kácí,
tulipán vadne,
barva se ztrácí.
I kytka pozná,
že bitva hrozná
životu nesvědčí.

A proto tvrdím, že když kvůli pánům
 se lidi začnou mezi sebou rvát,
 neprospívá to vůbec **tulipánům**.
 A nezlobte se – já mám kytky rád.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

TEXT 2

Metonymie je přenesení pojmenování na základě věcné nebo logické souvislosti.
 Např. *četli jsme Máchu* znamená, že jsme četli text, který napsal K. H. Mácha –
 zaměňujeme tedy věc (Máchův text) za jejího tvůrce (spisovatele K. H. Máchu).

(CZVV)

2 Které z následujících tvrzení prokazatelně neodpovídá TEXTU 1?

- A) Oslavenec vyjádřil pozitivní vztah k umění.
 B) Oslavenec projevil nesouhlasný postoj k násilí.
 C) Oslavenec položil otázky, které souvisely s umístěním tulipánu.
 D) Oslavenec byl zklamán z toho, že mu k svátku pogratuloval jediný člověk.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti A) dokládá následující úsek TEXTU 1: *Jó, umění a kytky, to je moje!*

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti B) dokládají následující úseky TEXTU 1: *bitva hrozná / životu nesvědčí; A proto tvrdím, že když kvůli pánům / se lidi začnou mezi sebou rvát, /*

neprospívá to vůbec tulipánům. / A nezlobte se – já mám kytky rád.

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti C) dokládají následující úseky TEXTU 1: *Proč nechal jsem tulipán pod obrazem? / Proč? / Proč jsem ho radši nepostavil na zem? / Proč?*

Tvrzení uvedené v možnosti D) je prokazatelně nepravdivé: v textu se sice píše pouze o jednom člověku, který oslavenci pogrataloval (*přišel mi k svátku gratulovat Olda*), není ale zřejmé, zda Olda byl gratulantem jediným. Oslavenec navíc v této souvislosti žádné negativní pocity nepopisuje, z dárků měl naopak radost a svátek náležitě oslavil (*Jó, umění a kytky, to je moje! / Pak jsem to s Oldou pěkně oslavil.*).

1 bod

3 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se nejvýrazněji uplatňuje metonymie?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

- A) přinesl mi žlutý tulipán
- B) je na ní vidět bitva u Lipan
- C) pověsil jsem si bitvu do pokoje**
- D) přišel mi k svátku gratulovat Olda

Zdůvodnění

Metonymie se nejvýrazněji uplatňuje v úseku uvedeném v možnosti C): spojení *pověsit bitvu* znamená pověsit obraz, na němž je namalována bitva – zaměňujeme tedy obraz (tzn. nějakou věc) za to, co je na obraze ztvárněno.

max. 2 body

4 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
4.1 Jde o ukázkou literatury neumělecké.	☐	☒
4.2 V první sloce začíná jednoslabičným slovem více veršů než v druhé sloce.	☐	☒
4.3 V první sloce se spolu rýmují liché verše a zároveň se spolu rýmují sudé verše.	☒	☐
4.4 V podtrženém úseku textu mají všechny verše stejný počet slabik.	☐	☒

Zdůvodnění

- 4.1 – nepravdivé tvrzení → text má především funkci estetickou, jazykové prostředky použité v textu jsou příznačné pro umělecký styl
- 4.2 – nepravdivé tvrzení → v první sloce začínají jednoslabičným slovem celkem tři verše (*a přinesl mi žlutý tulipán; a pěknou reprodukci od Marolda; je na ní vidět bitva u Lipan*), v druhé sloce začínají jednoslabičným slovem také tři verše (*a tulipán jsem pod ni postavil; jó, umění a kytky, to je moje; pak jsem to s Oldou pěkně oslavil*)
- 4.3 – pravdivé tvrzení → oba liché verše (tedy první a třetí) se rýmují: *přišel mi k svátku gratulovat Olda × a pěknou reprodukci od Marolda*; oba sudé verše (tedy druhý a čtvrtý) se také rýmují: *a přinesl mi žlutý tulipán × je na ní vidět bitva u Lipan*
- 4.4 – nepravdivé tvrzení → poslední podtržený verš je šestislabičný, ostatní podtržené verše jsou pětislabičné

5

- 5.1 **Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem HROZNÁ a skloňuje se podle vzoru ŽENA.**
- 5.2 **Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem NESVĚDČIT a skloňuje se podle vzoru PÁN.**
- 5.3 **Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem ZEM a skloňuje se podle vzoru HRAD.**
- (Slova *hrozná*, *nesvědčit* a *zem* pocházejí z TEXTU 1, správná odpověď se v TEXTU 1 nevyskytuje.)

Řešení

- 5.1 – např. *hrozba*, *hrůza*
- 5.2 – např. *svědek*
- 5.3 – např. *pozemek*, *zeměpis*

1 bod

6 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Posuzované tvary slova *tulipán* jsou v TEXTU 1 vyznačeny tučně.)

- A) Slovo *tulipán* je v textu užito jednou v prvním pádě, jednou ve třetím pádě a třikrát ve čtvrtém pádě.
- B) Slovo *tulipán* je v textu užito jednou v prvním pádě, třikrát ve čtvrtém pádě a jednou v šestém pádě.
- C) Slovo *tulipán* je v textu užito dvakrát v prvním pádě, jednou ve třetím pádě a dvakrát ve čtvrtém pádě.
- D) Slovo *tulipán* je v textu užito dvakrát v prvním pádě, dvakrát ve čtvrtém pádě a jednou v šestém pádě.

Zdůvodnění

Slovo *tulipán* je v TEXTU 1 užito jednou v 1. pádě (*tulipán vadne*), jednou ve 3. pádě (*neprospívá to vůbec tulipánům*) a třikrát ve 4. pádě (*přinesl mi žlutý tulipán; tulipán jsem pod ni postavil; nechal jsem tulipán pod obrazem*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 7

S nap*ším jsme čekali, jak dopadne nehoda na kruhovém ob*zdu, naštěstí se ale obešla bez ob*tí na životech.

(CZVV)

1 bod

7 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit *ě/je* tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *ě/je* uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) ě – ě – je
- B) ě – je – ě
- C) je – ě – je
- D) je – je – ě

Zdůvodnění

- Po písmenu *p* se píše vždy pouze *ě*, nikdy *je* (např. *vypětí, zpěvák, pěstovat*).
- Slovo *objezd* má předponu *ob-* (*ob-jezd*), je příbuzné např. se slovy *jezdit, objet* (něco kolem dokola).
- Slovo *obětí* je tvar 2. pádu čísla množného podstatného jména *oběť*, které nemá předponu *ob-*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–13

(1) Odbila půlnoc, v pokoji se zablesklo OSTRÉ světlo a před Skružem stála podivná postava v dlouhém rouchu. Vlasy měla stářím bílé, ale na růžové tváři nebyla jediná vráska. Z hlavy jí sálalo oslňující světlo, které ozařovalo celý pokoj.

„Vy jste ten duch, jehož příchod mně byl oznámen?“ zeptal se Skruž. „Ano, jsem duch minulých Vánoc.“ TICHÝ hlas jako by doléhal odněkud z dálky. „Jsem tady kvůli tvé záchraně. Vstaň, půjdeš se mnou!“

Výmluvy na ŠPATNÉ počasí byly marné. Duch uchopil Skruže za rameno a zamířil s ním k oknu. Skruž vyděšeně zaúpěl: „Jsem jen smrtelník, spadnu na zem.“ Duch mu ale položil ruku na srdce a pak oba prošli skrz zeď.

(2) Skruž se najednou ocitl uprostřed polí. Město zmizelo a s ním i tma. Byl jasný zimní den. „Probůh!“ zvolal Skruž, když se rozhlédl kolem. „Tady to znám, tady jsem byl doma! Tady jsem byl malý kluk!“ Duch se na něj laskavě podíval a Skruž stále cítil jeho LEHKÝ dotek, který mu pronikl do nitra duše. „Po té cestě bych mohl jít se zavřenýma očima,“ pokračoval Skruž. „To je divné, že sis na ni celá léta nevzpomněl,“ řekl mu duch. „Pojďme dál.“

(3) Náhle se před nimi objevilo městečko. Skruž cestou poznával každá vrátka, každý sloup i strom. Vzpomněl si na jména všech lidí, které míjeli. Proč měl ale takovou radost, že je vidí? Proč se mu jindy tak chladné oči rozzářily a jeho srdce se rozbušilo jinak než obvykle? Skruž dokonce slyšel, jak si všichni přejí veselé Vánoce. Co mu bylo do veselých Vánoc? Žádný užitek z nich přece neměl. Přesto se ale najednou cítil jinak než dříve.

(Ch. Dickens, Vánoční koleda, upraveno)

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
8.1 Informaci, že ho navštíví duch, Skruž dostal ještě předtím, než ducha minulých Vánoc spatřil.	☒	☐
8.2 Během setkání s duchem minulých Vánoc dal Skruž alespoň jednou duchovi najevo, že má strach.	☒	☐
8.3 Díky Skružovi si duch minulých Vánoc připomněl místo, kde trávil dětství.	☐	☒
8.4 Ačkoli byl Skruž obvykle bezcitný, zapůsobilo na něj, když mu dávní přátelé srdečně popřáli příjemné prožití Vánoc.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

max. 2 body

9

9.1 Vypište z první části výchozího textu sloveso, které je v textu užito v rozkazovacím způsobu.

9.2 Vypište z druhé části výchozího textu sloveso, které je v textu užito v rozkazovacím způsobu.

Řešení:

9.1 – vstaň

9.2 – pojdme

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o zájmenech tučně vyznačených ve výchozím textu není pravdivé?

- A) Zájmeno *ním* vyznačené v první části textu zastupuje podstatné jméno Skruž.
- B) Zájmeno *mu* vyznačené v první části textu zastupuje podstatné jméno Skruž.
- C) Zájmeno *ním* vyznačené v druhé části textu zastupuje podstatné jméno Skruž.
- D) Zájmeno *mu* vyznačené v druhé části textu zastupuje podstatné jméno Skruž.

Zdůvodnění

Zájmeno *ním* vyznačené v druhé části výchozího textu zastupuje podstatné jméno *město* (*Město zmizelo a s ním i tma.*).

1 bod

11 Které z následujících tvrzení o slovech zapsaných ve výchozím textu velkými písmeny je pravdivé?

- A) Slovo *ostrý* je v textu užito ve významu *vyznačující se přísností, strohostí*.
- B) Slovo *tichý* je v textu užito ve významu *málomluvný, mlčenlivý*.
- C) Slovo *špatný* je v textu užito ve významu *nesprávný, chybný*.
- D) Slovo *lehký* je v textu užito ve významu *mající malou míru, jemný*.

Zdůvodnění

- Slovo *ostrý* je v textu užito ve významu *pronikavý, intenzivní*.
- Slovo *tichý* je v textu užito ve významu *slabě znějící, málo slyšitelný*.
- Slovo *špatný* je v textu užito ve významu *nepříznivý, nevlídný*.

1 bod

12 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje předložka?

(Posuzované úseky jsou ve výchozím textu podtrženy.)

- A) měl ale takovou radost, že je vidí
- B) zvolal Skruž, když se rozhlédl kolem
- C) Skruž se najednou ocitl **uprostřed** polí
- D) proč se mu jindy tak chladné oči rozzářily

Řešení

Předložka je v příslušném úseku výchozího textu zapsána červeně.

1 bod

13 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje přívlastek neshodný?

- A) vzpomněl si na jména všech lidí
- B) na růžové tváři nebyla jediná vráska
- C) náhle se před nimi objevilo městečko
- D) po té cestě bych mohl jít se zavřenýma očima

Zdůvodnění

Přívlastek neshodný se vyskytuje pouze v úseku uvedeném v možnosti A): jaká jména? → *jména lidí* (přívlastek neshodný je slovo *lidí*, toto slovo rozvíjí podstatné jméno *jména*).

14 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Za nevysvětlitelných okolností se loni ztratil klíčový důkaz.
- B) Od začátku policejního vyšetřování **uplinulo** už několik týdnů.
- C) Před necelým měsícem jsem neúmyslně ublížil jednomu člověku.
- D) Při vzpomínce na děsivé činy toho zlosyna jsem začala hlasitě vzlykat.

Zdůvodnění

Slovo *uplynulo* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *plynout*.

15 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) Byl to neradostný seznam. Skoro všechno, co jsme vezli, teď leželo na mořském dně. Zůstaly nám jen šaty, které jsme měli na sobě, a několik zrezivělých masových konzerv.

B) Bouře, trvající několik hodin, ustala a my jsme konečně mohli přistát. Z posledních sil jsme se vypořádali ze člunů. Byli jsme promočení, promrzlí a překvapení tím, že jsme dosud naživu.

C) Zatímco jsme čekali, až se ti dva vrátí, shromáždili jsme se okolo člunů, abychom zjistili, o co všechno jsme na moři přišli.

D) Otevřeli jsme jeho kovové zámky v naději, že najdeme něco užitečného, ale byla v něm jen třísvazková sbírka povídek, jejíž stránky nasákly mořskou vodou.

E) Na chvíli jsme si odevzdaně lehli na mořský břeh a pokoušeli se vzpamatovat z vysilující cesty. Pak se Fiona s Horácem vydali nasbírat naplavené dříví na oheň.

F) Snad ještě budou k jídlu. Našli jsme také Bronwynin obrovitý lodní kufr, nezničitelný a zřejmě nepotopitelný. Byl nehorázně těžký.

(R. Riggs, Podivné město, upraveno)

15.1 _____

15.2 _____

15.3 _____

15.4 _____

15.5 _____

15.6 _____

Řešení

15.1 – B)

15.2 – E)

15.3 – C)

15.4 – A)

15.5 – F)

15.6 – D)

B) Bouře, trvající několik hodin, ustala a my jsme konečně mohli přistát. Z posledních sil jsme se vypořádali ze člunů. Byli jsme promočení, promrzlí a překvapení tím, že jsme dosud naživu. **E)** Na chvíli jsme si odevzdaně lehli na mořský břeh a pokoušeli se vzpamatovat z vysilující cesty. Pak se Fiona s Horácem vydali nasbírat naplavené dříví na oheň.

C) Zatímco jsme čekali, až se ti dva vrátí, shromáždili jsme se okolo člunů, abychom zjistili, o co všechno jsme na moři přišli. **A)** Byl to neradostný seznam. Skoro všechno, co jsme vezli, teď leželo na mořském dně. Zůstaly nám jen šaty, které jsme měli na sobě, a několik zrezivělých masových konzerv. **F)** Snad ještě budou k jídlu. Našli jsme také Bronwynin obrovitý lodní kufr, nezničitelný a zřejmě nepotopitelný. Byl nehorázně těžký. **D)** Otevřeli

jsme jeho kovové zámky v naději, že najdeme něco užitečného, ale byla v něm jen třísvazková sbírka povídek, jejíž stránky nasákly mořskou vodou.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Světově proslulí vědci se nedávno sešli, aby probrali další postup při hledání nového léku.

(CZVV)

max. 2 body

16 Určete pád a vzor přídavných jmen, která jsou ve výchozím textu podtržena.

Pád zapište číslicí, vzor zapište celým slovem (nepoužívejte zkratky). Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

	pád	vzor
proslulí	1.	mladý
další	4.	jarní

17 Přiradte k jednotlivým větám (17.1–17.4) odpovídající tvrzení (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 17.1 Poblíž supermarketu jsem včera našel obrovské kontejnery plné ovoce a zeleniny. _____
- 17.2 Nedávný nález zcela opuštěných hnízd orlů a supů byl pro vědce velkým zklamáním. _____
- 17.3 Při výstupu na jeden z vrcholů pohoří zaskočily zkušené horolezce bouřky a krupobití. _____
- 17.4 Kamarádi ze třídy mi ochotně pomohli s vypracováním úkolů z němčiny a angličtiny. _____
- A) Ve větě je podmět rozvitý a přísudek jmenný se sponou.
 B) Ve větě je podmět rozvitý a přísudek slovesný.
 C) Ve větě je podmět nevyjádřený a přísudek jmenný se sponou.
 D) Ve větě je podmět nevyjádřený a přísudek slovesný.
 E) Ve větě je podmět několikanásobný a přísudek jmenný se sponou.
 F) Ve větě je podmět několikanásobný a přísudek slovesný.

Zdůvodnění

17.1 – D)

Ve větě je podmět nevyjádřený (*já*) a přísudek slovesný (*nalezl jsem*).

17.2 – A)

Podmět *nález* je rozvitý přívlastkem shodným (*nedávný nález*) a přívlastkem neshodným (*nález hnízd*), věta obsahuje přísudek jmenný se sponou (*byl zklamáním*).

17.3 – F)

Ve větě je podmět několikanásobný (*bouřky a krupobití*) a přísudek slovesný (*zaskočily*).

17.4 – B)

Podmět *kamarádi* je rozvitý přívlastkem neshodným (*kamarádi ze třídy*), věta obsahuje přísudek slovesný (*pomohli*).

Žádná z posuzovaných vět neodpovídá ani možnosti C), ani možnosti E).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Lidé by měli pomáhat nejen svým blízkým, ale i cizím lidem v **nouzy**. Tento názor sdílí i Hedvika, proto se zúčastnila se dvěma spolužačkami dobročinné akce.

V jednom z **nejznámějších** pražských divadel se uskutečnila premiéra české hry. Všichni umělci se vzdali svých honorářů ve prospěch malých pacientů z dětské léčebny. Společně s **penězy**, které se vybraly na vstupném, byla výsledná částka putující za dětmi poměrně vysoká. Děvčata využila zvláštní nabídky a koupila si lístky za nejvyšší možnou cenu. Díky tomu se dívky setkaly v zákulisí se všemi herci, kteří ztvárnili hlavní role. Byli velmi vstřícní a po zbytek večera nadšeným dívkám vyprávěli humorné historky.

Když akce skončila, Hedvika i její kamarádky se cítily nesmírně příjemně. Přispěly na dobrou věc, navíc na chvíli **ztrávené** s herci budou dlouho vzpomínat.

(CZVV)

max. 4 body

18 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je **pravopisně správně**.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

Zdůvodnění

- Slovo *nouze* se skloňuje podle vzoru *růže* (*v růži – v nouzi*).
- Tvar *nejznámějších* je 3. stupněm přídavného jména *známý*.
- Slovo *peníze* se skloňuje podle vzoru *stroj* (*se stroji – s penězi*).
- Slovo *strávený* je příbuzné se slovem *strávit*, které je odvozené předponou *s-*, jde o ustálený případ.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 19–23

TEXT 1

(1) Nejproslulejším posvátným místem starověkého Řecka byla nepochybně věštírna v Delfách. V 7. století př. n. l., v době její největší popularity, sem přicházely tisíce poutníků. Delfy leží v nadmořské výšce 570 metrů na strmém svahu hory, a tak putování do věštírny bylo velmi namáhavé. Někteří poutníci se plahočili pěšky až z Athén, jiní se plavili po moři do přístavu na severním pobřeží Korintského zálivu a ODTUD pokračovali rovinatou krajinou směrem k věštírně.

(2) Nejprve se poutníci očistili v NEDALEKÉM pramenu, pak mohli božstvu položit svůj dotaz. Zaplatili předepsaný POPLATEK a otázku napsanou na destičce odevzdali chrámovému knězi, který ji donesl moudré Pýthii. Věstkyně seděla ve svatyni a v extázi jí z úst vycházely jakési zvuky. Do transu se přiváděla údajně žvýkáním vavřínových listů či vdechováním jedovatých vulkanických výparů. Její stěží srozumitelnou odpověď interpretoval další kněz, který ji ve zveršované podobě předal tazateli.

(3) Poutníci kladli jak otázky týkající se politiky, tak otázky související se všedním životem. Někdy promlouvala věstkyně jednoznačně, mnohé odpovědi však byly nejasné. Například lýdský král Kroisos se věstkyně otázal, co by se stalo, kdyby zaútočil na Persii. Padla by velká říše, zněla odpověď. Kroisos se po krátkém váhání nakonec rozhodl Persii napadnout, zničil však VLASTNÍ království.

(4) V roce 385 n. l. delfskou věštírnu zrušil křesťanský císař Theodosius Veliký. Na posvátném místě, které postupně zakryly nánosy půdy, časem vznikla vesnice. Když byla v roce 1892 celá vesnice zbourána, francouzský vědec Théophile Homolle zde zahájil archeologický výzkum, při němž mimo jiné objevil obvodové zdi slavné věštírny. Díky jeho nálezům můžeme nahlédnout do dějin.

(kol. autorů, Planeta tajuplných světů, upraveno)

TEXT 2

Podstatná jména pomnožná mají pouze tvary čísla množného a označují jimi jak jednu věc, tak i více věcí (např. *jedny* nebo *dvoje narozeniny*).

(CZVV)

max. 2 body

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
19.1 Delfská věštírna byla na vrcholu popularity před sedmi stoletími.	☐	☒
19.2 Do delfské věštírny vedla cesta pouze přes Athény, a to buď pěšky přes vnitrozemí, nebo lodí po moři.	☐	☒
19.3 Prostřednictvím chrámového kněze poutníci předávali Pýthii otázky napsané ve verších.	☐	☒
19.4 Delfská věstkyně předpověděla, že lýdský král Kroisos si podrobí Persii.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené v TEXTU 1 příslušnou barvou.

1 bod

20 Která z následujících informací je v TEXTU 1 čtenářům předkládána jako domněnka?

- A) informace, jak se Pýthie přiváděla do věšteckého transu
- B) informace, že byly objeveny obvodové zdi delfské věštírny
- C) informace, kdy byla zbourána vesnice ležící na místě delfské věštírny
- D) informace, že věštírna v Delfách byla posvátným místem starověkého Řecka

Zdůvodnění

Domněnka je obsažena v následujícím úseku TEXTU 1: *Do transu se přiváděla údajně žvýkáním vavřínových listů či vdechováním jedovatých vulkanických výparů.*

1 bod

21 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Posuzovaná slova jsou v TEXTU 1 zapsána velkými písmeny.)

- A) Slovo *odsud* má opačný význam, než má v textu slovo *odtud*.
- B) Slovo *blízky* má opačný význam, než má v textu slovo *nedaleký*.
- C) Slovo *nedoplatek* má opačný význam, než má v textu slovo *poplatek*.
- D) Slovo *cizí* má opačný význam, než má v textu slovo *vlastní*.

Zdůvodnění

- Slovo *odtud* je v textu užito ve významu *z tohoto místa*, slova *odtud* a *odsud* jsou synonymy.
- Slovo *nedaleký* je v textu užito ve významu *jsoucí v nevelké vzdálenosti*, opačný význam má např. slovo *daleký*. Slova *nedaleký* a *blízky* jsou synonymy.
- Slovo *poplatek* má význam *něco, co se platí za nějakou službu*, slovo *nedoplatek* má význam *částka zbývající k doplacení*, tato slova tedy nejsou antonymy v žádném kontextu.

1 bod

22 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

- A) V textu jsou podtržena dvě souvětí.
- B) V textu jsou podtrženy dvě věty jednoduché.
- C) V první části textu je podtržena věta jednoduchá, ve třetí části textu je podtrženo souvětí.
- D) V první části textu je podtrženo souvětí, ve třetí části textu je podtržena věta jednoduchá.

Zdůvodnění

První posuzovaný větný celek obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*přicházely*) → věta jednoduchá.

Druhý posuzovaný větný celek obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*kladli*) → věta jednoduchá.

23

23.1 Vypište z druhé části TEXTU 1 podstatné jméno pomnožné.**23.2 Vypište ze čtvrté části TEXTU 1 podstatné jméno pomnožné.**

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

23.1 – úst

23.2 – dějin

max. 2 body

24 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
24.1 Stovky lidí zamířily na náměstí, kde se od časných ranních hodin konaly farmářské trhy.	☒	☐
24.2 Na prohlídku korunovačních klenotů, jejichž součástí jsou vzácné drahokami, jsme vystáli frontu.	☐	☒
24.3 S oběma nejlepšími přáteli jsem se pohádal, protože se mnou odmítli jet během jarních prázdnin lyžovat.	☒	☐
24.4 Cyklistický výlet, na který jsme se společně vypravili poslední listopadový den, se kvůli sychravému počasí nevydařil.	☐	☒

Zdůvodnění

- Slovo *drahokam* se skloňuje podle vzoru *hrad* (*hrady – drahokamy*).
- Slovo *sychravý* je vyjmenované slovo.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–29

Modřiny, odřeniny, zlomeniny či posměch **přítomných** diváků. To vše riskují soutěžící v jednom z nejblažnějších závodů, který se už od 19. století každoročně pořádá v nejmenovaném anglickém hrabství. Původně se netradičního klání účastnili jen místní obyvatelé, v současnosti akce láká závodníky ze všech koutů světa.

Jak závod probíhá? Soutěží se celkem ve *****. Z vrcholu 180 metrů dlouhého, velmi **strmého** kopce se spustí **přibližně** čtyřkilový kulatý bochník sýra, za ním bezhlavě vyrážejí desítky závodníků. Je ale **zhola** nemožné sýr dohnat, neboť se řítí rychlostí až 112 kilometrů za hodinu. Vyhrává tedy ten závodník, který dorazí do cíle jako druhý, hned za sýrem.

Sýrový závod se nikdy neobešel bez zranění a právě kvůli úrazům byl zakázán. Na poslední oficiální závod, který se konal v roce 2009, se přišlo podívat 15 tisíc lidí. Deset diváků bylo zraněno, dalších šest při pohledu na řítící se závodníky omdlelo a pět soutěžících převezli zdravotníci do nemocnice. Akce je ale natolik populární, že se i přes zákaz koná neoficiálně.

(www.tyden.cz, upraveno)

1 bod

25 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Posledního oficiálního ročníku sýrového závodu se účastnilo celkem 15 000 závodníků.
- B) V současné době se neoficiální sýrový závod pořádá výhradně pro zahraniční soutěžící z celého světa.
- C) Za vítěze netradičního sýrového závodu je prohlášen ten člověk, který ze všech závodníků doběhne do cíle jako druhý.
- D) Kulatý bochník sýra, který se při sýrovém závodě spouští z kopce, se může pohybovat rychlostí 112 kilometrů za hodinu.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti D) dokládá následující úsek výchozího textu: *Z vrcholu 180 metrů dlouhého, velmi strmého kopce se spustí přibližně čtyřkilový kulatý bochník sýra, za ním bezhlavě vyrážejí desítky závodníků. Je ale zhola nemožné sýr dohnat, neboť se řítí rychlostí až 112 kilometrů za hodinu.*

Tvrzení uvedená v možnostech A), B) a C) jsou prokazatelně nepravdivá:

- *Na poslední oficiální závod, který se konal v roce 2009, se přišlo podívat 15 tisíc lidí.* → v textu je uveden pouze počet diváků, kteří se přišli podívat na poslední oficiální závod, nikoli počet závodníků.
- *Původně se netradičního klání účastnili jen místní obyvatelé, v současnosti akce láká závodníky ze všech koutů světa. (...) Sýrový závod se nikdy neobešel bez zranění a právě kvůli úrazům byl zakázán. (...) Akce je ale natolik populární, že se i přes zákaz koná neoficiálně.* → v textu se tedy píše o tom, že v současné době se závod koná pouze neoficiálně, není zde však uvedeno, že by se tohoto závodu nemohli účastnit Angličané.
- *Vyhrává tedy ten závodník, který dorazí do cíle jako druhý, hned za sýrem.* → vítězem je člověk, který doběhne do cíle jako první (před ním je v cíli pouze sýr).

1 bod

26 Kterou z následujících dvojic slov nelze v kontextu výchozího textu považovat za synonyma?

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) přítomný – současný
- B) strmý – příkrý
- C) přibližně – zhruba
- D) zhola – naprosto

Zdůvodnění

Slovo *přítomný* je ve výchozím textu užito ve významu *jsoucí právě na tom místě, o kterém se mluví (posměch přítomných diváků)*.

1 bod

27 Které z následujících slovních spojení je třeba doplnit na vynechané místo (*****) ve výchozím textu, aby text byl gramaticky správně?

- A) čtyř kategorií
- B) čtyř kategoriích
- C) čtyřech kategorií
- D) čtyřech kategoriích

Zdůvodnění

Slovní spojení *čtyři kategorie* musí být ve výchozím textu užito v 6. pádě (v kom, v čem se soutěží?). Náležitý tvar 6. pádu daného slovního spojení je *čtyřech kategoriích*.

1 bod

28 Které z následujících slov obsahuje pouze jeden kořen?

- A) století
- B) čtyřkilový
- C) zlomenina
- D) každoročně

Zdůvodnění

- Slovo *století* má dva kořeny: *st* a *let*.
- Slovo *čtyřkilový* má dva kořeny: *čtyř* a *kil*.
- Slovo *zlomenina* má pouze jeden kořen, a to *lom*.
- Slovo *každoročně* má dva kořeny: *každ* a *roč*.

max. 2 body

29 Určete oba větné členy, které jsou ve výchozím textu podtrženy.

Odpověď запиšte celým slovem, nepoužívejte zkratky.

Řešení

	větný člen
do nemocnice	přísluvečné určení místa
přes zákaz	přísluvečné určení přípustky

30 Přiradte k jednotlivým textům (30.1–30.3) možnost (A–E), která nejlépe vystihuje daný text.

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

30.1 Vyjeli v noci
válečníci
v brnění z oceli,
olbřímí muži,
štíty se leskly
při srpku luny.

Skočili s koní
sedlaných reci,
dovnitř vešli
dlouhé síně;
viděli na lýku
prsteny viset,
sedm set jich
sám měl Völund.

30.2 Můj hořký podzime, tvé ocúny
jsem dýchal, když jsem pil tvé deště zdlouhavé,
a nebe, plné těžkých krůpějí,
mi splachovalo z očí sůl.

30.3 ISOLDA: Ty věříš Oldenovi, že zabil draka?
BRANGIENA: Donesl dračí oko.
ISOLDA: Nevěřím mu ani slovo. Páchne lží. Je hrubý a zbabělý. Mohla by ses,
Brangieno, provdat za někoho, koho považuješ za podvodníka?
BRANGIENA: Tady! Zdupaná tráva! A krev, pozor, krev! (*náhle se zarazí před
nízkou houštinou*) Pane na nebi! Mrtvý muž. Plný krve, bože můj!

(Vzhledem k povaze úlohy nejsou zdroje výchozích textů uvedeny.)

- A) úryvek z lyrické básně
- B) úryvek z epické básně
- C) úryvek z lyrického textu psaného prózou
- D) úryvek z veršované divadelní hry, který obsahuje dialog
- E) úryvek z divadelní hry psané prózou, který obsahuje dialog

Řešení

30.1 – B)

30.2 – A)

30.3 – E)

Žádný z uvedených textů neodpovídá ani možnosti C), ani možnosti D).